

Kunnanhallituksen lausunto valtuustolle vuoden 2023 arviointikertomuksen aiheuttamista toimenpiteistä

Khall 07.10.2024 § 181
321/02.02.2023

Kunnanvaltuusto on 17.6.2024 kokouksessaan käsitellyt tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2023. Kuntalain 121 § 5 momentin mukaan kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessaan esittämät huomiot

Yhteenvedona tarkastuslautakunta toteaa, että kunnanvaltuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat tilinpäätöksen 2023 mukaan olennaisilta osin toteutuneet. Toimintaa kuitenkin haittaa resurssien vähyys. Kunnan strategiassa olevien tuloksellisuusmittareiden tulisi olla yleisesti tarkempia ja mitattavia. Ylijäämäisestä vuosikatteesta huolimatta lautakunta painottaa tarkan talouden seurannan merkitystä.

Kunnan taloudellisten tavoitteiden toteutumisen osalta tarkastuslautakunta toteaa kunnan talouden kehittyneen odotettua paremmin. Kunnan tulot toteutuivat arvioitua suurempina ja menot arvioitua penempinä toimintakateen ollessa -20,72 milj. euroa, eli 0,66 milj. euroa talousarviossa arvioitua parempi. Tarkastuslautakunta toteaa kunnan omavaraisuusasteen olleen melko lähellä 70% hyvän omavaraisuusasteen tasoa.

Kunnan toiminnallisten tavoitteiden osalta tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että talousarviossa asetetut tavoitteet ovat olleen vain osittain kuntastrategiasta johdettuja. Tarkastuslautakunnan mielestä toiminnallisten tavoitteiden tulisi olla konkreettisempia ja paremmin mitattavia etenkin sivistyksen ja teknisen toimialoilla. Kunnanhallituksen toiminnallisista tavoitteista lautakunta toteaa, että kunnan ilmasto-ohjelman ja elinkeinopoliittisen ohjelman valmistelun olevan edelleen kesken, ja että pitkäaikaistyöttömien määrä ylitti talousarviossa asetetun tavoitteen.

Tarkastuslautakunta edellyttää, että henkilöstön saatavuuteen ja työhyvinvointiin tulee jatkossakin kiinnittää huomiota erityisesti kouluissa ja varhaiskasvatuksessa. Lisäksi lautakunta kiinnittää huomiota palveluiden kilpailuttamiseen ja erityisesti tarjousten määrään kilpailutustilanteessa. Lautakunta painottaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeiden päivittämisen kiireellisyyttä.

Kunnanhallituksen lausunto

Toiminnallisten tavoitteiden johtaminen strategiasta, tavoitteiden konkreettisuus ja mitattavuus

Kunnanvaltuusto hyväksyi kunnan strategian vuosille 2023-28 28.11.2022 kokouksessaan. Samassa kokouksessa hyväksyttiin vuoden 2023 talousarvio. Strategian valmistelua tehtiin siis samanaikaisesti talousarviovalmistelun kanssa, mistä johtuen tavoitteet kyettiin vain osittain johtamaan valmisteilla olevasta strategiasta.

Edellä mainitusta huolimatta kunnanhallitus tunnistaa talousarviossa asetettavien toiminnallisten tavoitteiden kehittämistarpeen siten, että

tavoitteet olisivat aiempaa konkreettisempia ja paremmin mitattavissa sekä selkeästi kuntastrategiasta johdettuja. Kunnanhallitus on 19.8.2024 § 141 hyväksynyt vuoden 2025 talousarvion ja 2025-2027 taloussuunnitelman laadintaohjeet. Kunnanhallitus ohjeistaa toimialojen talousarviovalmistelua mm. seuraavasti:

Sivu 1: Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Sivu 2: Kunnanvaltuusto hyväksyi 28.11.2022 Pöytyän kunnan kuntastrategian vuosille 2023–2028, Pöytyä – vastuullinen kasvukunta. Strategian tavoitteita ja toimenpiteitä täsmennetään ja aikataulutetaan talousarvion yhteydessä. Kullekin vuodelle lautakunta valitsee kärkihankkeet.

Strategian painopisteet ovat:

I.

Elinvoiman edistäminen

II.

Hyvinvoinnin lisääminen

III.

Vastuullinen taloudenhoito ja päätöksenteko

Kunnan arvot ovat: Turvallisuus, Osaaminen ja Rohkeus

Vuoden 2025 toiminnalliset tavoitteet johdetaan strategiasta ja hyväksytyistä arvoista.

Talousarvion laadintaohjeiden mukaisesti kunnanhallitus edellyttää toimialoilta kuntastrategiasta johdettuja, konkreettisia ja mitattavissa olevia toiminnallisia tavoitteita vuoden 2025 talousarvioon asetettaviksi.

Kunnanhallituksen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Vuoden 2024 talousarvioon on kunnanhallituksen hallinnon ja talouden palveluiden toiminnan painopisteeksi/kärkihankkeeksi asetettu riskienhallinnan prosessien ja raportoinnin kehittäminen. Prosessien ja raportoinnin ohjeistus on valmisteilla ja tavoitteena on talousarvion mukaisesti ohjeistuksen käsittely ja hyväksyminen vuoden 2024 aikana. Elinvoima- ja työllisyyspalveluiden tehtävän painopisteeksi/kärkihankkeeksi on talousarviossa asetettu elinvoimapolitiittisen ohjelman päivittäminen ja jalkautus. Ohjelmaa on kuluvan vuoden aikana valmisteltu yhteistyössä pöytyäläisten yritysten edustajien kanssa kunnanhallituksen nimeämän elinkeinotyöryhmän toimesta. Tavoitteena on ohjelman käsittely, hyväksyminen ja jalkautuksen aloittaminen vuoden 2024 aikana. Kunnan ilmasto-ohjelmaa on kuluneen vuoden aikana valmisteltu yhdessä Varsinais-Suomen kuntien yhteisen kestävän kehityksen asiantuntijaorganisaation Valonian kanssa. Tavoitteena on ohjelman valmistuminen vuoden 2024 aikana.

Pitkäaikaistyöttömien määrän kehitys on seurannut alueellista ja valtakunnallista trendiä. Kuntouttavan työtoiminnan siirryttyä hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kunnan käytettävissä olevat työkalut pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi ovat rajalliset. Yhtenä instrumenttina on hyödynnetty palkkatukea, joka on työttömän työnhakijan työllistymisen edistämiseksi tarkoitettu työvoimaviranomaisen lausuntoon perustuva harkinnanvarainen tuki. Pöytyän kunta on rekrytoinut palkkatuella piktäaikaistyöttömiä työnhakijoita tekemään kunnassa

erinäisiä työtehtäviä. Vuodelle 2024 palkkatuetun työvoiman rekrytointiin on talousarviossa varattu 180 000 euroa pois lukien työllistämisen sivukulut.

Syyskuun 2024 alusta voimaan tulleen lain työttömyysturvalain muuttamisesta 4 §:n mukaan palkkatuettu työ ei kuitenkaan enää jatkossa kerrytä palkansaajan työssäolohtokuukausia eikä näin ollen katkaise pitkäaikaistyöttömän työttömyysjaksoa. Maamme hallitus on lisäksi antanut esityksen työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja valmiuslain muuttamisesta, jossa rajattaisiin kuntien mahdollisuus saada palkkatukea ainoastaan alentuneesti työkykyisen tai 60 vuotta täyttäneen pitkään työttömänä olleen henkilön palkkaamiseen.

Kunnanhallitus on lisäksi päättänyt työmarkkinatuen kuntaosuuden kuntalisäkokeilusta. Kuntalisämallissa kunta maksaa kuntalisää yritykselle, yhdistykselle tai säätiölle, joka sitoutuu työllistämään henkilön niin kauaksi aikaa, että hänen työssäoloehto täyttyy. Kunnanhallitus päätti myöhemmin laajentaa kuntalisän koskemaan myös ensimmäisen ammatillisen tutkinnon suorittaneita työttömiä, kun työttömyys on jatkunut valmistumisen jälkeen 3 kuukautta sekä yli 6 kuukautta työttömänä olleita. Seurannassa yksityiset yritykset ovat olleet haluttomia hyödyntämään kuntalisää pitkäaikaistyöttömien työllistämässä. Sen sijaan kuntalisää on myönnetty pääasiassa kolmannen sektorin toimijoille, mikä ei ole johtanut työttömän työnhakijan pitkäaikaiseen työllistymiseen. Tästä johtuen kunnanhallitus on päättänyt kokeilun lopettamisesta 19.8.2024 § 149.

Julkiset TE-palvelut ovat siirtymässä valtiolta kunnille vuoden 2025 alusta lukien. Kunnanvaltuusto on 23.10.2023 § 43 hyväksynyt yhteistoimintasopimuksen Turun työllisyysalueesta, jonka mukaisesti vastuukuntana TE-palvelujen tuottamisessa pöytyäläisille toimii jatkossa Turun kaupunki. Seudullisesti vastuukuntana toimisi Loimaan kaupunki. Seudullisen yhteistoimintasopimuksen valmistelu on kesken ja tulee hyväksyttäväksi vuoden 2024 aikana. Kunnanhallitus tulee jatkossakin seuraamaan työllisyyden kehittymistä Pöytyällä.

Henkilöstön saatavuus ja työhyvinvointi

Kunnanhallitus tunnistaa henkilöstön saatavuuden ongelmat tietyillä aloilla. Henkilöstön saatavuus on toiminnallinen riski, joka tulee huomioida palveluja suunniteltaessa. Kunnanhallitus toteaa, että henkilöstön saatavuusongelmat ovat osin valtakunnallisia ja niiden ratkaisuja tulee etsiä ensisijaisesti valtakunnallisten työvoima- ja koulutuspoliittisten päätösten kautta sekä jatkossa työllisyysalueiden toimesta. Tästä huolimatta kunta voi omilla toimillaan pitää yllä positiivista työnantajakuva ja huolehtia työntekijöidensä työhyvinvoinnista. Työkykyä ylläpitäviä toimenpiteitä on kuvattu kunnanhallituksen valtuustolle antamassa vuoden 2022 arviointikertomusta koskevassa kunnanhallituksen lausunnossa. Kunnanhallitus mainitsee yhtenä lisätoimenpiteenä työterveyshuollon palvelujen laajentamisen kattamaan lyhytpsykoterapiapalvelun, jolla suunnitellusti vähennetään henkilöstön kokemaa mielenterveyden kuormitusta ja tavoitellaan mielenterveydellisistä syistä myönnettyjen sairauspoissaolojen vähenemistä.

Kunnanhallituksen henkilöstöjaosto on 11.12.2023 § 46 henkilöstökyselyn tulosten käsittelyn yhteydessä päättänyt, että henkilöstökyselyn tulokset tulee käsitellä jokaisessa työyksikössä ja sopia mahdollisista omista toimenpiteistä. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota henkilöstön tasapuoliseen kohteluun ja jokaisen vastuuseen sovittujen toimintatapojen

noudattamisesta. Keskushallinnon saaman tiedon mukaan käsittely on suurilta osin onnistunut ohjeistuksen mukaisesti.

Palveluiden kilpailuttaminen ja tarjousten määrä kilpailutustilanteessa

Kunnanhallitus on 14.10.2019 hyväksynyt Pöytyän kunnan hankintastrategian sekä yleiset hankintaohjeet. Hankintastrategiassa todetaan, että ”Hankintatoiminnalla ylläpidetään ja edistetään elinkeinojen toimintamahdollisuuksia. Eri kokoisten yritysten tarjousmahdollisuuksia kartoitetaan kilpailutusten yhteydessä” sekä ”Yrityksiä tulee kohdella tasapuolisesti hankintoja tehtäessä. Huomioidaan pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuudet tehdä tarjouksia.”

Yleisten hankintaohjeiden mukaan kaikki kynnysarvot ylittävät hankinnat kilpailutetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain mukaisesti. Kynnysarvot alittavissa pienhankinnoissa on yleensä perusteltua noudattaa vastaavankaltaisia hankintamenettelyjä kuin arvoltaan suuremmissa hankinnoissa. Ilman kilpailuttamista voidaan toteuttaa vähäisiä hankintoja. Vähäistä hankintaa ei ole tarkemmin määritelty. Tavarahankintaa voidaan pitää lähtökohtaisesti vähäisenä, jos se on esimerkiksi alle 3 000 euron suuruinen.

Kunnanhallitus kiinnittää toimialojen huomion kunnan hankintastrategian ja yleisten hankinta ohjeiden mukaisiin toimintaperiaatteisiin kunnan hankinnoissa.

Valmistelija

Hallintojohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus antaa valtuustolle yllä olevan mukaisen lausunnon vuoden 2023 arviointikertomuksen aiheuttamista toimenpiteistä.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.